

Stručni rad

NOĆ KNJIGE U OSNOVNOJ ŠKOLI

Jožica Vršič Novoselnik

Osnovna škola Cerkevjak – Vitomarci, Slovenija

Sažetak

Na Svjetski dan knjige pridružujemo se međunarodnom projektu Noć knjige. U projektu su sudjelovali učenici od 1. do 9. razreda OŠ Cerkenjak – Vitomarci, POŠ Vitomarci, daroviti učenici te oni koji su čitali i pripovijedali knjige za Čitateljsku značku. Aktivnosti su počele u 18.00 sati, a završile u 22.00 sata. To večer su svi učenici bili oduševljeni aktivnostima. Čitali su i slušali bajke, pripovijetke, novele; pričali o njima i dočaravali ih, gledali kazališnu predstavu, neki od njih i nastupili u predstavi, gledali zvjezdano nebo kroz teleskop. Završni sat bio je posvećen aktivnom sudjelovanju u radionicama. Noć knjige postala je tradicionalna manifestacija čitanja i pripovijedanja priča u našoj školi. Svrha projekta je educirati mlade u školi da postanu čitatelji koji će čitati cijeli život. Potičemo njihovu kreativnost, nastupe u predstavama, sudjelovanje u događanjima. Postati čitatelj za cijeli život je vrijednost koju počinjemo razvijati u vrlo ranoj dobi. Važno je da u obrazovnom procesu nađemo vremena za kvalitetne i atraktivne knjige.

Ključne riječi: čitanje, čitatelji, noć knjige, pripovijedanje, stvaranje

1. Uvod

Učenici od 1. do 9. razreda (nadareni učenici i oni koji čitaju i pripovijedaju knjige za Čitalačku značku) uključeni su u projekt Noć knjige u Cerkvjenjaku - OŠ Vitomarci i SŠ Vitomarci. Čitalačka priredba postala je tradicionalna u našoj školi. Svrha projekta je educirati mlade u školi da postanu čitatelji koji će čitati cijeli život. Potičemo njihovu kreativnost, nastupe u predstavama, sudjelovanje u događanjima. Postati čitatelj za cijeli život je vrijednost koju počinjemo razvijati u vrlo ranoj dobi. Važno je da u obrazovnom procesu nađemo vremena za kvalitetne i atraktivne knjige. Potičemo učenike da čitaju dobru literaturu, razgovaraju o pročitanoj, ocjenjuju pročitano, pišu o pročitanoj i rješavaju nove zadatke vezane uz problematiku pročitanoj.

2. Noć knjige

Noć knjige je međunarodna manifestacija koja se diljem Slovenije obilježava na Svjetski dan knjige, 23. travnja. Slovenija se 2014. godine prvi put pridružila međunarodnoj manifestaciji „Noć knjige“, kojom se obilježavanje knjige na Svjetski dan knjige 23. travnja u SAD-u, Njemačkoj, Velikoj Britaniji, Irskoj i Hrvatskoj tradicionalno proteže dugo u noć. U prvoj godini projektu se pridružilo 79 slovenskih mjesta, gdje se održalo više od 300 događaja usmjerenih na podizanje svijesti o važnosti čitanja [5]. Tijekom godina sudionici su organizirali događanja poput skupnih čitanja u školama i knjižnicama, okruglih stolova, kuharskih radionica, samostalnih nastupa, izložbi, filmskih projekcija i koncerata. U 18.00 sati otvaranje Noći knjige odvija se istovremeno u cijeloj Sloveniji i traje dugo u noć. Noć knjige obraća se čitateljima, promiče porast kulture čitanja i pismenosti te širi vrijednosti, maštu i znanje u društvu. Noć knjige vrlo je dobrodošla aktivnost koju ove godine u našoj školi provodimo već sedmu godinu.

2.1. Čitanje

„*Če ne bomo brali nas bo pobralo.*“/„*Ako ne čitamo, bit ćemo odčitani.*“, ovaj citat Tone Pavčeka misao je vodilja u mojem radu s mladim čitateljima. Paul Kropp u svojoj knjizi Odgajanje čitatelja piše da možemo samo poželjeti da naša djeca postanu čitatelji za cijeli život. Čitanje vrijedi, jer čitanje donosi radost, čistu radost, kada ulazimo u druge svjetove, u svijet mašte. Da biste njegovali čitatelje za cijeli život, morate se pridržavati tri temeljna pravila:

1. Čitajte svojoj djeci svaki dan.
2. Kupujte razne knjige i časopise za svoje dijete i sebe.
3. Razumno ograničite djeci TV, video i igranje videoigara na računalo [2].

Danas se trećem pravilu pridružuje razumno i ograničeno korištenje pametnih telefona.

Motivacija za čitanje značajno opada u dobi od 13. do 16. godine. Čitanje je važno za naše društvo u cjelini i za našu djecu kao pojedince [2]. Adolescenti svoje slobodno vrijeme počinju trošiti na sebe, na svoj društveni život, sport, glazbu ili konzumerizam. Nemaju više vremena za čitanje. U ovom razdoblju uloga roditelja i škole u motiviranju mladih čitatelja iznimno je važna, ali i vrlo zahtjevna. Za tinejdžera koji gleda televiziju više od tri sata dnevno, postoji veći rizik da će imati probleme u školi, kod kuće i pri čitanju [2].

2.2. Pripovijedanje

Svako dijete u čitanju i pripovijedanju uživa. Pripovijedanje priča odraslih djeci bogato je iskustvo za dijete. To je aktivnost koja prati ljude tisućama godina. Medijska je agresivnost, s druge strane, je žestoka konkurencija pripovijedanju, ali i veliki izazov. U današnje vrijeme fascinantno je zadobiti punu pozornost slušatelja samom pričom, fascinantno je doživjeti snagu ljudske riječi koja lebdi prostorom i mir koji se oslobađa u prostoru i ljudima. Pripovijedanje privlači slušatelje svih dobi. Pripovijedanje nije samo pričanje, to je dublji odnos sa slušateljem. Pripovijedanjem priča jačamo djetetovu sposobnost slušanja i općenito koncentracije, proširujemo njegov svijet mašte i time stvaramo temelje za veću samostalnost i kreativnost u mišljenju [1]. Čitanjem i pripovijedanjem priča proširujemo djetetov vokabular i sposobnost izražavanja i pisanja. Pripovijedanje priča djeci također ima blagotvoran učinak na pripovjedača.

3. Svrha projekta Noć knjige

Svrha projekta je educirati mlade u školi da postanu čitatelji koji će čitati cijeli život. Projektom podižemo svijest o čitanju, potičemo duh i dajemo jasniji pogled na svijet [5]. Čitanje je svakodnevna zadaća, iznimno je važna za osobnost da se postane čitatelj za cijeli život. Čitanje potiče kognitivni i emocionalni razvoj djece i adolescenata. Neurolozi potvrđuju da čitanje utječe na razvoj moždanih stanica. Čitanje nas održava mentalno jakim i fleksibilnim tijekom cijelog života [2]. Važno je potaknuti mlade na čitanje na nenametljiv način. Potičemo i razvijamo djetetovu vještinu čitanja tako da u njemu probudimo čitateljsko zadovoljstvo. Čitateljska značka, projekti Rastem uz knjigu, Noć knjige i Nacionalni mjesec zajedničkog čitanja značajno utječu na razvoj cjeloživotnog čitanja. Razvoj kulture čitanja u školi je od suštinske važnosti. Slovenska književna didaktika čitanje shvaća ne samo kao intelektualnu vještinu, već i kao trajnu ljudsku vrijednost, te priliku za duhovno obogaćivanje i osobni rast... i potpunije razumijevanje svijeta i čovjeka [4].

Noć knjige 2015.

Manifestacija je bila posvećena piscu bajki Hansu C. Andersenu. Učenici su bili podijeljeni u šest grupa, te večeri okupilo se 44 učenika i 11 mentora, knjižničarka Jasmina Toš iz knjižnice Ivana Potrča Ptuj pripovijedala nam je Andersenove bajke. Pozdravio nas je podžupan, a u goste smo u pozvali kazališnu skupinu u kojoj nastupaju učenici iz područne škole POŠ Vitomarci. Večeru su nam pripremile učenice izbornog predmeta suvremena priprema hrane. Te su večeri talentirani učenici i čitatelji otputovali u imaginarne svjetove, razgovarali o pročitanoj, domišljali ga i izrađivali označivače stranica od filca. Glumili su u predstavi na pozornici i kroz teleskop gledali Jupiter i njegove mjesece. Što je o događaju napisala učenica Veronika Podgoršek: „Kao i neke druge škole, i naša je osnovna škola 23. travnja 2015. imala Noć knjige. Puno toga smo doživjeli u četiri sata koliko smo imali na raspolaganju. Pripovjedačica nam je čitala, vodila s nama opušteni razgovor, a ponekad i nagradila nekoga za znanje. Pokazala nam je najmanju knjigu u Sloveniji. Za njezino čitanje vam stvarno treba povećalo! Vidjeli smo i predstavu u Domu kulture, Carevo novo ruho. Bila je zanimljiva i zabavna. I na kraju, meni najbolji dio večeri - večera! Članovi izbornog predmeta Suvremena priprema hrane pripremili su nam palačinke i kompot. Nakon večere udobno smo se smjestili u glazbenu učionicu i uživali uz svjetlost svijeća. Čitali smo novelu

Nakit, pričali kako se život u trenu može okrenuti naglavačke. Večer je proletjela. Na kraju večeri promatrali smo zvijezde i planete. Mislim da bi ovakve večeri trebalo češće organizirati, jer su svi bili oduševljeni i jako zadovoljni." Tijekom cijele godine manifestacija je učenicima motivacija za čitanje jer znaju da će u travnju, pred kraj čitateljske godine, moći doći na čitateljski susret.

Slika 1: Izrada označivača stranica

Noć knjige 2016.

Učenici su bili podijeljeni u tri grupe, 32 učenika (4., 6. i 9. razreda) i 10 mentora, koji su se te večeri okupili. Manifestacija je bila posvećena stripu, čitali smo stripove Hergéa, slavnog tvorca stripova o Tintinu. Stripove gutaju učenici četvrtih razreda, čitaju ih djevojčice i dječaci. U višim razredima mentori su čitali knjigu *Autobus Rose Parks*, o diskriminaciji crnaca u SAD-u. Tema je bila vrlo zanimljiva i poučna. Bilo je mnogo prilika za razgovor. Večer je obilježila procesija s lampionima i čitalačke čajanke uz stripove i prozu. Događaj je bio nešto kraći jer se poklopilo s humanitarnim koncertom.

Noć knjige 2017.

Događaj je bio posvećen omiljenim knjigama po vlastitom izboru. Prilikom čitanja, uzeli smo u obzir deset prava čitatelja Daniela Pennaca. Čitanju se pridružila joga, opuštanje uz čitanje. Osim u čitanju, učenici su uživali u tehnikama opuštanja. Bili su podijeljeni u šest grupa (učenici od 4. do 9. razreda), te večeri družilo se 55 učenika i 13 mentora. Večeru su nam pripremile učenice izbornog predmeta *Suvremena priprema hrane*. Večer smo završili šetnjom po *Cerkvenjaku*, zaustavljajući se na važnim lokalnim znamenitostima. Priredba je bila dobro posjećena, a učenici su kući otišli puni lijepih dojmova.

Noć knjige 2018.

U mjesecu travnju uključili smo se u projekt *Noć knjige 2018.* koji je bio posvećen *Johnu Lennonu*, miru, slobodi i *Općoj deklaraciji o ljudskim pravima*. Nastavili smo svoju misiju obrazovanja čitatelja za cijeli život. Čitaonici je prisustvovalo 10 učenika devetih razreda koji su pohađali izborni predmet *Kazališni klub*. Tu smo večer razgovarali o pročitanom i družili se uz knjigu, čaj i kolačiće.

Noć knjige 2019.

Večer je bila u znaku gledanja kazališnih predstava, gledali smo tri (Snjeguljica malo drugačija, Pet pepeljuša i Vodenjak), nastupili su učenici dramske sekcije, kazališni klub, a u goste nam je došla i kazališna skupina mladih KUD Vitomarci u kojoj igraju srednjoškolci. Nakon večere učenici su podijeljeni u grupe, gdje su uslijedile čitateljske čajanke i stvaralaštvo nakon čitanja. Prije odlaska kući, čitatelji su mogli zaviriti kroz teleskop u zvjezdano nebo.

Na priredbi je sudjelovalo 40 učenika, 7 mentora i gostujuća grupa KUD-a Vitomarci.

Noć knjige 2020., 2021.

U 2020. i 2021. godini događaj čitanja seli se u domove učenika i njihovih obitelji, u virtualne svjetove. Manifestaciju smo nazvali Priče iz domaćeg naslonjača. Na čitanje su pozvani učenici, njihovi roditelji, bake i djedovi te djelatnici škole. Moglo se čitati bilo gdje i bilo kada. U tu svrhu poslala sam im prijedloge za čitanje preko Padleta, čitatelji su mi na e-mail poslali bilješke o svojim iskustvima i čitateljskim iskustvima te večeri. Događaju se odazvalo 11 učenika pismenim izvješćem putem e-maila.

Noć knjige 2022.

Uključili smo se u međunarodni projekt Noć knjige, ova večer bila je namijenjena učenicima 1., 2., 3. i 9. razreda. Večer je bila posvećena pričanju priča uz kamišibai, a nakon priče uslijedile su kreativne radionice (izrada označivači stranica, podsjetnika za čitanje, čitanje starije djece mlađoj djeci). Na kraju smo se zaslادili palačinkama. Događaju je prisustvovalo 61 dijete, 12 učitelja i tri gosta s kamišibajima.

Slika 2: Noć knjige 2022.

Slika 3: Čitanje i pripovijedanje

4. Zaključak

Nastavit ću misiju obrazovanja čitatelja za cijeli život. Krenut ćemo na čudesna putovanja i ploviti morem književnosti. Nadam se da će nakon završenog osnovnoškolskog obrazovanja učenici posegnuti za knjigama i da će čitanje biti za užitek, razonodu tijekom slobodnog vremena ili obrazovanje. Knjige možete posuđivati u knjižnici ili, unatoč visokoj cijeni, tu i tamo kupiti koju za svoju kućnu knjižnicu. Kako kaže Daniel Pennac; Živjela knjiga! Živjeli čitatelji!

5. Literatura

[1] Grosman, M., Štefan, A., (2003.). Beremo skupaj, priročnik za spodbujanje branja. Ljubljana: Mladinska knjiga.

[2] Kropp, P. (2000.). Vzgajanje bralca. Tržič: Učila.

[3] Pennac D. (1996.). Čudežno popotovanje. Ljubljana: Julija Pergar.

[4] Saksida, I. (1994.). Izhodišča in modeli šolske interpretacije mladinske književnosti. Trzin: Založba Different.

[5] Brošura Noč knjige. URL: <https://2022.nocknjige.si/> (31.7.2022.)